

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๘/ว ๑๕๖

สำนักทะเบียนกลาง

ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

- อ้างถึง ๑. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้าน และการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๘/ว ๘๑ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓

ตามที่กระทรวงมหาดไทย และสำนักทะเบียนกลางได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาการแก้ไขปัญหาด้านสัญชาติและการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน อีกทั้งการดำเนินการตามประกาศกระทรวงมหาดไทย และหนังสือเวียนแจ้งที่เกี่ยวข้อง นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนและการหารือเพื่อแก้ไขปัญหาจากองค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสถานะบุคคลและสัญชาติ ขอให้พิจารณาแก้ไขปัญหาการไม่รับคำร้องขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนและการปฏิเสธคำร้องโดยไม่มีการชี้แจงเหตุผลตามกฎหมายทำให้ผู้ร้องไม่อาจใช้สิทธิในการชี้แจงเหตุผลหรืออุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย อีกทั้งยังพบว่าการดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีจำนวนมาก และในบางรายนั้นเป็นผู้ที่เคยได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างด้าวและมีเอกสารของประเทศต้นทาง เช่น หนังสือเดินทาง (Passport) หนังสือสำคัญประจำตัว Certificate of Identity (C.I.) หรือมีเอกสารการทะเบียนราษฎรและมีเลข ๑๓ หลัก หรือไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยและไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่สำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนประวัติ โดยเฉพาะสำนักทะเบียนที่มีพื้นที่ติดหรือไม่ห่างไกลจากชายแดนทางภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งบางกรณีเกิดจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนรู้เห็น ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการกระทำทุจริตโดยไม่เกรงกลัวการลงโทษ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ฯลฯ เป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน และสามารถแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม รวมถึงเป็นการป้องกันการกระทำทุจริตประพฤตินิยมขบในางานดังกล่าว จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แจ้งอำเภอสำนักงานเขต และสำนักทะเบียนท้องถิ่น ให้ชักซ้อมทำความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนราษฎรและสัญชาติของหน่วยงานดังกล่าว ทุกคนทุกระดับชั้นให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. บุคคลที่จะขอจัดทำทะเบียนบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ฯลฯ จะต้องเป็นคนต่างด้าวที่ไร้รัฐไร้สัญชาติที่มีภูมิลำเนาอาศัยเป็นหลักแหล่งในราชอาณาจักรเป็นประจำและไม่มีเอกสารราชการของประเทศใดที่แสดงว่าเป็นคนชาติหรือราษฎรของประเทศใดๆ โดยเมื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าว

/ยื่นคำร้อง...

ยื่นคำร้องขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคำร้องและพยานหลักฐานประกอบคำร้องถูกต้องแล้ว ให้ออกใบรับเรื่องหรือใช้วิธีการถ่ายเอกสารคำร้องดังกล่าว มอบให้แก่ผู้ยื่นคำร้องไว้เป็นหลักฐาน โดยขั้นตอนการปฏิบัติตั้งแต่รับคำร้อง รวบรวมตรวจสอบพยานหลักฐาน จนถึงการพิจารณาหรือออกคำสั่งของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน แต่หากไม่สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ขยายระยะเวลาดำเนินการได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน โดยจะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ร้องทราบพร้อมทั้งระบุเหตุผลไว้ในหนังสือแจ้งด้วย

๒. การเรียกสอบพยานบุคคลให้สอบเจ้าบ้านหรือบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังที่ผู้ยื่นคำร้องอาศัยอยู่หรือบุคคลที่เป็นเพื่อนบ้านอาศัยอยู่ใกล้เคียงกันและพยานบุคคลที่น่าเชื่อถืออีก ๑ - ๒ คน โดยให้คำนึงถึงความเป็นไปได้และความสามารถที่ผู้ยื่นคำร้องจะแสวงหาบุคคลที่มีคุณลักษณะตามที่เจ้าหน้าที่กำหนดได้เป็นสำคัญ มิให้กำหนดตัวพยานตามความพึงพอใจ ทั้งนี้ ลักษณะของพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือตามที่กรมการปกครอง และสำนักทะเบียนกลางได้เคยแจ้งเป็นหลักการไว้ ได้แก่ (๑) ต้องเป็นผู้ที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (๒) มีถิ่นที่อยู่เป็นหลักแหล่งในท้องที่ที่ผู้นั้นอาศัยอยู่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี (๓) เป็นบุคคลที่ชุมชนให้การยอมรับนับถือหรือให้การยกย่องศรัทธา (๔) มีความประพฤติดีและต้องรู้จักคุ้นเคยกับผู้ร้องหรือครอบครัวของผู้ร้องเป็นอย่างดี

๓. กรณีนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพิจารณาพยานหลักฐานของผู้ร้องขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้ (๑) มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่จริงในพื้นที่สำนักทะเบียน เช่น ตั้งบ้านเรือน ประกอบอาชีพ หรือมีครอบครัว เป็นต้น (๒) เป็นบุคคลที่ไม่มีเอกสารการทะเบียนราษฎร ไม่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก และ (๓) ไม่มีเอกสารราชการที่แสดงว่าเป็นคนสัญชาติอื่น เช่น หนังสือเดินทาง (Passport) หนังสือสำคัญประจำตัว Certificate of Identity (C.I.) เป็นต้น ให้ดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนให้ตามคำร้องและกำหนดเลขประจำตัว ๐-xxxx-๐๐xxx-xx-x โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐๕ วรรคสอง

๔. การเพิ่มชื่อในเอกสารทะเบียนราษฎรให้ดำเนินการเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนประวัติ ท.ร.๓๘ ก ให้ตรงกับบ้านที่ผู้ขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนนั้นอาศัยอยู่จริง เว้นแต่บ้านที่อาศัยอยู่นั้นไม่มีเลขประจำบ้านก็ให้ระบุเหตุผลไว้ในแบบสอบสวน ป.ค.๑๔ พร้อมทั้งจัดทำแผนที่ระบุสถานที่ตั้งของบ้านซึ่งอาศัยอยู่เพื่อใช้ในการตรวจสอบ โดยให้จัดเก็บ (Scan) เอกสารต่างๆ เช่น แบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) แบบสอบสวนพยานบุคคล ป.ค.๑๔ แผนที่ระบุสถานที่ตั้งของบ้าน เป็นต้น ลงในระบบคอมพิวเตอร์ให้ครบถ้วน และเมื่อจัดทำทะเบียนราษฎรตามแบบ ท.ร. ๓๘ ก เรียบร้อยแล้วให้ดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนให้ผู้ร้องตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๖๒

๕. กรณีนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานของผู้ขอไม่เพียงพอที่จะยืนยันได้ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือตรวจสอบพบว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามข้อ ๔.

/ให้นายทะเบียน...

ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นส่งไม่อนุญาต แล้วแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนเป็นหนังสือภายใน ๓ วันนับแต่วันที่มิคำสั่ง โดยให้ระบุเหตุผลซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วย ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียน สิทธิในการอุทธรณ์ การยื่นอุทธรณ์และระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้ในหนังสือดังกล่าวด้วย โดยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ. ๒๕๕๑

๖. ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งให้ผู้ร้องขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีเลขประจำตัว ๑๓ หลักขึ้นต้นด้วยเลข ๐ และเลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข ๐๐ ทราบว่าการจัดทำทะเบียนดังกล่าวผู้ร้องยังมีสถานะเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง รวมถึงเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายสามารถจับกุมและดำเนินคดีได้ตามกฎหมาย เว้นแต่จะมีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเรื่องดังกล่าว

อนึ่ง ผลการติดตามตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับคนต่างด้าวขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ฯลฯ พบว่าในปัจจุบันมีกลุ่มบุคคลล่องลวงเพื่อแสวงหาประโยชน์จากคนต่างด้าวโดยให้ข้อมูลเชิญชวนให้คนต่างด้าวที่เข้ามาหรืออาศัยอยู่ในราชอาณาจักรโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไปติดต่อขอจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบัตรคนเลข ๐ เพื่อจะได้รับสิทธิต่างๆ เช่น การอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร การขออนุญาตทำงาน การได้รับสวัสดิการจากรัฐบาล การได้สัญชาติไทย นั้น เป็นการโฆษณาชวนเชื่อและเป็นข้อมูลอันเป็นเท็จเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครดำเนินการตามมาตรการป้องกันการทุจริตตามแนวทางหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๘/ว ๘๑ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓ โดยเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนาคม ชิงจิระ)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนสัญชาติและการทะเบียนฯ
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๐-๓๑
โทรสาร ๐-๒๗๐๖-๙๒๑๗